

Settepotetutredning og oppfølging av arbeidet

Potet 2017, Hamar

Eldrid Lein Molteberg
Prosjektleder: Tonje Aspeslåen

Fagforum Potet

NIBIO

Utredning: Norsk settepotetavl - flaskehalsar og tiltak for bedre kvalitet og økonomi i norsk potetproduksjon

Bakgrunn

- Settepotetkvalitet et stadig tilbakevendende tema, i ulike fora – så også i Fagforum Potet..
- Til dels sterke synspunkter, farget av ulike ståsteder
- Ønske om en helhetlig tilnærming, der ulike bransjeaktører sammen kan løfte blikket og vurdere ulike alternativer
- Fagforum Potet søkte og fikk «utredningsmidler» fra Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri (FFL/JA) 2014-2015

Forskningsmidlene
for jordbruk og matindustri

Fagforum Potet

Målsetting

Bedre settepotetkvalitet og mindre risiko i settepotetomsetningen (både for den som kjøper og den som selger settepotet)

Økt settepotetutskifting

Økte avlinger og en kvalitet som konkurrerer bedre mot import (= økt verdiskaping)

Fagforum Potet

Plan for arbeidet - delmål

- Beskrive status for dagens produksjon – regelverk, omsetningssystemer og praksis, nasjonalt og i relevante europeiske land.
- Identifisere kritiske punkter i produksjon og omsetning
- Vurdere alternative løsninger og konsekvenser av ulike løsninger

Arbeidsgruppa:

- Tonje Aspeslåen, Norsk Landbruksrådgiver Nord Trøndelag, rådgiver, prosjektleder
- Jon Olav Forbord, Norsk Landbruksrådgiving Nord Trøndelag, rådgiver
- Eldrid Lein Molteberg, NIBIO, forsker
- Hans Arne Krogsti, Produksjef settepotet, Strand Unikorn
- Ole Johan Sundby, Produksjonsplanlegger, BAMA Lågen potetpakkeri
- Erik Kjøs, settepotetprodusent Løten, NORGRO
- Are Sætre, potetprodusent Namnå
- Olav Grundnes, potetprodusent Målselv

Aktiviteter (okt 2014-des 2015)

- Møter + besøk i Skottland og Overhalla
- Spørreundersøkelse om settepotet, NLR, Potet 2015 og www.potet.no. Ca 200 svar
- Artikler om settepoteter i Norsk Landbruk og Bedre gårdsdrift
- Presentasjon på Bransjemøte om settepoteter 29.10.15
- Utredning → NIBIO Rapport

Kritiske punkter

Fra settepotetkjøpers ståsted:

- For liten forutsigbarhet rundt levering av bestilt vare, både for mengde, størrelse og kvalitet
- For mange partier omsettes på dispensasjon, primært knyttet til virus og stengelråte
- Ønsker å få oppfylt ønsker om spesifikke kvaliteter; eks jevn settepotetstørrelse, beiset vare, riktig knolltall til et gitt areal
- Å være sikret at kvaliteten på settepoteten er slik at innkjøp av settepoteter gir merverdi
- Det tar lang tid å få fram nye sorter
- Stengelråte og fusarium

Kritiske punkter

Fra settepotetavlens ståsted:

- Liten forutsigbarhet i etterspørsel av sorter og kvantum.
- Ta høyde for at partier slås ut av sykdommer
- Rask oppformering av lovende nye sorter uten for store kostnader på feilsatsinger
- Tilstrekkelig økonomi til at settepotetproduksjon skal være attraktivt for å rekruttere og holde på dyktige produsenter
- Avsetning av «overskudd» - det er utfordrende å finne marked og omsetning «overproduisert vare, eller vare som av en eller annen grunne ikke er godkjent som sertifisert settepotet

Noen av utredningsgruppens
synspunkter

Rammebetingelser

- Fortsatt importforbud mot settepotet viktig for å redusere risiko for introduksjon/økning av skadegjørere
- Ny kunnskap bør på plass før eventuell endring av regelverk
- Det offentlige må bidra; sikre videre kompetanse (vekstk kontroll, forsk&utprøv) + tilskudd til settepotetproduksjon/omsetning
- Ved vekstk kontroll må rutiner over «minstekrav» dokumenteres bedre (ekstra kontroller, lusing)
- Bransjens egne settepotetfond bør videreutvikles for å sikre forutsigbarhet
- Oppformerings hastighet viktig for svake sorter (virus, stengelr åte) - igangsatte tiltak må evalueres. Unge partier må utnyttes godt
 - Virus – skaffe bedre oversikt for jordboende virus
 - Stengelr åte - vurdere noen av dagens sorter?
 - PCN - viktig at nye arealer testes grundig, også historikken. Behov for kartlegging av frittlevende nematoder

Markedsrelaterte forhold

I hovedsak markedsaktørenes ansvar å tilpasse seg til behov (eks sporbarhet, prising og tilleggstenester)

Utfordring: Forutsigbarhet for sorter og volum

- Offentlig krav om 15% utskifting?
- Krav om utskifting fra grossister/industri?
- 100% utskifting? Vil legge press ift import
- Stort antall sorter – kan noen tas ut? Sortsutvalg (v/ Graminor) vurderer nye

Rekruttering

- Legge til rette for å skape en attraktiv næring

Produksjonsforhold

- Settepotetfirmaene viktig ansvar for å stille krav, men også formidle kunnskap om dyrking/lagring
- Generasjoner mest mulig adskilt - rene prebasisdyrkere
- Nye sorters svakheter må identifiseres tidlig
- Kunnskap/krav om tilfredsstillende rengjøring
- Samle og formidle kunnskap om lagring og lagringsteknikk
- Gode dyrkningsveiledere for settepotetproduksjon

Konklusjon

- Utredningsgruppen/Fagforum Potet har laget en omfattende oversikt publisert som NIBIO rapport (finnes på www.potet.no)
- Mye fungerer godt med det systemet vi har i dag. Det ventes effekt av nye tiltak for å bedre kvaliteten i svake sorter
- Markedsaktører og dyrkeres ansvar å oppgradere kunnskap og fokusere på god oppfølging av rutiner og regelverk
- Myndighetene må bidra med midler til å videreutvikle FoU, kontroll og produksjon av norske settepoteter
- Importforbudet og karantenefelt er helt sentralt for å opprettholde god plante-helsestatus!

Fagforum Potet

NIBIO

Tiltak som vurderes videreført gjennom Fagforum Potet

- Pådriver for ny kunnskap (FoU) – alle relevante temaer
- Evaluering av tiltak omkring oppformeringshastighet?
- Rekruttering – generelt til potetbransjen
- Samle dyrkningsveiledere for settepotetproduksjon på www.potet.no?
- Samle og formidle kunnskap om andre fagtemaer; www.potet.no, møter, fagtidsskrifter
 - Renhold?
 - Lagring og lagringsteknikk?
 - Kost/nytte av ulike feltgenerasjoner settepotet
- Kurs?

Forskningsmidlene
for jordbruk og matindustri

Fagforum Potet

www.potet.no

Fagforum Potet

 Norsk Landbruksrådgiving **NIBIO**
NORSK INSTITUTT FOR
BIOLOGISK

[NYHETSARKIV](#) [OM OSS](#) [FAGARTIKLER](#) [POTETSORTER](#) [PROSJEKT](#) [KALENDER](#) [NEDLASTINGER](#)

www.potet.no > [Nedlastinger](#) > [Rapporter](#)

Rapporter

(Oppdatert: 12.01.2017)

[Norsk settepotetavl. Status, flaskehalsar og mulige tiltak \(NIBIO RAPPORT, VOL.:2, NR.: 12, 2016\)](#)

Takk for oppmerksomheten!

Fagforum Potet

NIBIO